

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за придобиване на:

образователна и научна степен "доктор"	X
научна степен "доктор на науките"	
	вярното се отбелязва със знака "X"

Автор на дисертационния труд:

инж.		Ина	Стоянова	Карадашка-Радева	ХТМУ
акад. дл.	научна степен	име	презиме	фамилия	месторабота

Тема на дисертационния труд:

„Синтез и охарактеризиране на халкогенидни системи на основата на As_2Se_3 ”

Научна област:

4	Природни науки
шифър	наименование

Професионално направление:

4.2	Химически науки
шифър	наименование

Научна специалност:

Неорганична химия

Изготвил рецензията:

Доц.	Д-р	Станислав	Славчев	Славов	ХТМУ
акад. дл.	научна степен	име	презиме	фамилия	месторабота

1. Окомплектоване на предоставените документи:

А) Дисертационният труд и документите по конкурса съответстват напълно на Правилника	4 точки	X
Б) Документите са окомплектовани, но не съответстват напълно на изискванията на Правилника	2 точки	
В) Документите не са окомплектовани съгласно изискванията на Правилника	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се описват липсващите документи и нарушените стандарти, ако е отбелязан отг. В

2. Удовлетворяване на минималните изисквания, съгласно Правилника:

А) Кандидатът удовлетворява минималните изисквания	20 точки	X
Б) Кандидатът не удовлетворява минималните изисквания	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се попълва, ако е отбелязан отг. Б. Анализира се публикационната активност на кандидата. Анализира се отзвукът на постигнатите резултати (цитирания)

3. Актуалност на темата на дисертационния труд:

А) Темата е актуална и нова (не са известни резултати по темата от други автори)	8 точки	X
Б) Темата е актуална и са известни резултати по темата от други автори	6 точки	
В) Темата не е актуална, но са известни резултати на други автори	2 точки	
Г) Темата не е актуална и не са известни резултати на други автори по темата	1 точка	
Д) Темата не отговаря на нивото на дисертационен труд	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Оценката за актуалността на дисертационния труд се аргументира задължително

Дисертационният труд е посветен на синтезиране и изучаване на свойствата на многокомпонентни халкогенидни стъкла, които са обект на изследвания от учените от международната научна общност поради свойствата им и потенциала им за много и разнообразни приложения – в информационните технологии, енергетиката, здравеопазването. Това определя темата на дисертационния труд като актуална. Синтезирани са нови стъкла и от тях са получени стъклокерамики от системите $Ag_2Te - As_2Se_3 - CdTe$, $As_2Se_3 - Ag_2Te - GeTe$ и $As_2Se_3 - GeTe - CdTe$; Изследвани са състав, структура, и механични свойства. Определени са областите на стъклообразуване и кинетиката на разтваряне в агресивна киселинна среда. Представените резултати са нови и допринасят за разширяване на възможностите за получаване на многокомпонентни халкогенидни стъкла с подобрени качества и потенциал за приложението им.

4. Познаване на проблемите, обект на изследване в дисертационния труд:

А) Докторантът познава детайлно постигнатото от други автори по темата на дисертацията	8 точки	X

Б) Докторантът познава частично постигнатите резултати по темата на дисертацията	4 точки	
В) Докторантът няма предварителни знания за състоянието на проблемите в дисертацията	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се аргументира оценката, ако е отбелязан отг. В

В литературни обзор в дисертационния му труд е показано детайлното познаване от кандидата на актуалното състояние на изследванията на международната научна общност по темата, което е допринесло за провеждане на научните изследвания на високо ниво и получаване на интересни и нови данни, резултатите от които са публикувани в статии в научни списания и са представени на научни форуми.

5. Тип на изследванията:

А) Теоретични	4 точки	
Б) Приложни	4 точки	X
В) Теоретични с елементи на приложения	4 точки	
Г) Не отговарят на нивото на дисертационен труд	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се аргументира нивото на изследванията, ако е отбелязан отг. Г

Изследванията имат приложен характер - синтез на оксидни стъкла и стъклокерамики и изследване на техните свойства, които имат различни потенциални приложения за оптични прибори, съпротивителни сензори, лещи и CO₂ лазери.

6. Цели на изследванията:

А) Реалистични и представляват научен и/или приложен интерес	8 точки	X
Б) Реалистични, но не представляват научен и/или приложен интерес	3 точки	
В) Недостижими (нереалистични)	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се отбелязват целите. Аргументира се типа на поставените цели

Целите на изследванията са ясно формулирани: Да се синтезират нови многокомпонентни халкогенидни стъкла от системите Ag₂Te – As₂Se₃ – CdTe, As₂Se₃ – Ag₂Te – GeTe и As₂Se₃ – GeTe – CdTe; Да се изследват структурата и физикохимичните им свойства, да се очертае областта на стъклообразуване в тези системи въз основа на получените експериментални резултати и да се предложат възможности за практическото им приложение; Да се изследва деградацията на образци от халкогенидни стъкла в агресивна среда.

Целите на проведените от кандидата изследвания са от голям интерес, както от научна гледна точка, така и от гледна точка на практическото им приложение.

7. Методи на изследванията:

А) Адекватни на изследванията и поставените цели	8 точки	X
Б) Частично подходящи, даващи възможност за постигане на част от научните цели и/или приложения	4 точки	
В) Неподходящи методи	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се отбелязват методите. Аргументира се типа на използваните методи

За получаване на материалите е приложен традиционен директен еднотемпературен метод на синтез. Използвани са редица методи за изследване на състава, структурата, разтворимостта и механичните свойства: - Рентгенофазов анализ; - Електронномикроскопски анализ; - Диференциалнотермичен анали; - Инфрачервена спектроскопия с Фурие трансформация; - Електронен парамагнитен резонанс; - Рентгенова фотоелектронна спектроскопия; - Измерване на плътност; - Измерване на микротвърдост по метода на Викарс; Термомеханични свойства на образците;
Специално внимание е отделено на изследвано на разтворимостта на материалите в киселинна среда.

Подходящо подобрите методи са допринесли за успешното постигане на целите на изследванията – изясняване на влиянието на състава върху структурата на материалите и върху механичните и оптични свойства.

8. Приноси на дисертационния труд:

А) С траен научен и/или приложен отзвук, представляват основа за нови направления на изследвания и приложения	20 точки	X
Б) Представляват значим научен и/или приложен интерес, завършват и/или обобщават предходни изследвания	16 точки	
В) Представляват научен и/или приложен интерес	12 точки	
Г) Липса на съществени приноси	8 точки	
Д) Липса на приноси	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се отбелязват приносите. Аргументира се типа на постигнатите резултати

Приносите на настоящия дисертационен труд имат значим фундаментален и приложен характер и представляват определен научен и практически интерес - синтезирани са материали на многокомпонентни халкогенидни стъкла с нови състави и са изследвани техните структура, фазов състав и физични свойства с цел получаването на многокомпонентни халкогенидни стъкла с потенциал за приложение в електрониката и сензорните технологии:

- За първи път са получени нови халкогенидни стъкла от три многокомпонентни системи: $Ag_2Te - As_2Se_3 - CdTe$, $As_2Se_3 - Ag_2Te - GeTe$ и $As_2Se_3 - GeTe - CdTe$, на които са определени областите на стъклообразуване.

- As_2Se_3 е подходящ стъклообразувател и за трите системи. $GeTe$ е добър модификатор, който разширява зоната на стъклообразуване и стабилизира структурата на стъклото.

- Добавени към As_2Se_3 , $GeTe$, Ag_2Te и $CdTe$ разширяват пропускливостта на стъклата в средната IR област на спектъра (до 400 cm^{-1}).

- За първи път е изследвана кинетиката на разтваряне на образци от синтезираните халкогенидни стъкла в агресивна кисела среда.

9. Оценка на съответствието на автореферата с дисертационния труд:

А) Пълно съответствие	4 точки	X
Б) Съответствие в основните части	2 точки	
В) Липса на съответствие в основните части	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се обосновава оценката, ако е отбелязан отг. В

10. Участие на докторанта при постигане на резултатите в дисертационния труд:

А) Докторантът има поне равностойно участие	8 точки	X
Б) Докторантът има второстепенно участие	5 точки	
В) Участието на докторанта е незабележимо	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се представят критичните бележки, ако е отбелязан един от отг. Б или отг. В

11. Критични бележки:

А) Липса на критични бележки	8 точки	X
Б) Критични бележки, които имат технически характер	7 точки	
В) Критични бележки, които частично биха подобрили постигнатите резултати	4 точки	
Г) Съществени критични бележки	0 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Задължително се представят критичните бележки, ако е отбелязан един от отг. В или отг. Г

12. Заключение

А) Оценката за дисертационния труд е ПОЛОЖИТЕЛНА	Оценката се поставя при общ точков актив от най-малко 65 точки	X
Б) Оценката за дисертационния труд е ОТРИЦАТЕЛНА	Оценката се поставя при общ точков актив под 65 точки	
		със знака "X" се отбелязва един от посочените отговори

Попълва се при желание на рецензента

Инж. Ина Стоянова Карадашка-Радева има точков актив от 100 точки, което надвишава изикуемия минимум от 65 точки, определени в Правлникана ХТМУ за присъждане на научни степени и звания и на изискванията по Чл. 29, ал. (1), т. 5 от ЗРАСРБ. Резултатите от изследванията, включени в дисертационния му труд, са публикувани в 3 статии в научни списания и са представени на голям брой научни форуми. В резултат на проведените изследвания са получени значими резултати както от фундаментална гледна точка, така и от гледна точка за практическо приложение на новите синтезирани многокомпонентни халкогенидни стъкла за приложение за сензори и в оптоелектронни системи.

Давам „ПОЛОЖИТЕЛНА“ оценка на дисертационния труд.

С пълна убеденост предлагам на научното жури да гласува за присъждане на научно-образователната степен „доктор“ на инж. Ина Стоянова Карадашка-Радева.

03.07.2024	Изготвил рецензията:	
дата	доц. д-р Станислав Славчев Славов	подпис